

ELŐTERJESZTÉS a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: a fás szárú növények védelméről szóló új önkormányzati rendelettervezet első olvasatban történő tárgyalása

Tisztelt Képviselő-testület!

A jelenleg hatályos, fás szárú növények védelméről szóló 58/2018. (XII. 17.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör.) megalkotásáról mintegy hét évvel ezelőtt döntött a Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testülete.

A rendelet megalkotásának kiemelt célja volt, hogy a 2024. szeptember 30-áig hatályban lévő, a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendeletben nem szabályozott esetekre helyi előírások szülessenek, meghatározva többek között a magán- és közterületi fakivágások és fapótlások részletes szabályait, kitérve az engedéllyel és engedély nélkül végzett fakivágási tevékenységre is.

2024. október 1-től kezdődően azonban új, az eddiginél komplexebb, a települési zöld- és szürkeinfrastruktúrát, egyúttal az ökoszisztéma szolgáltatásokat egységesen kezelni kívánó jogszabály lépett hatályba, amelybe beépült a fás szárú növények védelmére vonatkozó szabályozás is.

A települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tzir.) a települési zöldfelületekre vonatkozó III. fejezetében tér ki a fás szárú növényekkel kapcsolatos előírásokra, többek között az alábbiakra:

- zöldfelületek védelmére és fenntartására vonatkozó általános követelmények,
- a közhasználatú terület zöldfelületének védelme és fenntartása,
- zöldfelületi hatósági feladatok, jogkövetkezmények és szankciók,
- a fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó általános szabályok,
- a közhasználatú területen lévő fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó különös szabályok,
- a közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágása és pótlása.

Az Ör. felülvizsgálata, illetve az új rendelet megalkotása elsősorban tehát a felsőbb szintű szakági jogszabály változása, illetve az abban foglalt rendelkezések és a helyi rendelet előírásainak összehangolása miatt vált indokolttá, másrészt a rendeletalkotás lehetőséget teremt a Tzir.-ben nem érintett kérdéskörök szabályozására. A fás szárú növények védelmére szolgáló helyi szabályok megállapítására a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) ad felhatalmazást, amelynek 46. § (1) bekezdés c) pontja szerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, valamint 48. § (2) bekezdése szerint a települési önkormányzat önkormányzati rendeletben más törvény hatálya alá nem tartozó, egyes fás szárú növények védelme érdekében tulajdonjogot korlátozó előírásokat határozhat meg.

A Tzir. 1. § (2) bekezdése szerint a rendelet hatálya az építési telek és telek tulajdonosára, vagyonkezelőjére és a telekkel bármely jogviszony alapján rendelkezni jogosult használójára (a továbbiakban együtt: használó) terjed ki.

A Tzir. 14. § (1) bekezdése értelmében a környezetvédelmi államigazgatási hatáskörben a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi kerület jegyzője és a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyző a (2) bekezdés szerinti zöldfelületi hatósági feladatokat látja el.

A Tzir. 14. § (2) bekezdése alapján a hatóság az (1) bekezdés szerinti feladatkörében jogszabályi előírások betartására – figyelmeztetés, tevékenység végzésétől történő eltiltás vagy közigazgatási bírság alkalmazása mellett – kötelezést ad ki, ha a 8. § és 10. § szerinti zöldfelületi vagy a 21. §, 22. § és 23. § szerinti fás szárú növények védelmére vonatkozó előírások megszegését észleli, dönt a fakivágási engedély kiadásáról, valamint ellenőrzi a fapótlást, és annak elmulasztása esetén – figyelmeztetés vagy közigazgatási bírság alkalmazása mellett – kötelezést ad ki a pótlásra.

A fenti szabályoknak megfelelően az új rendelettervezet kiindulási alapja az, hogy a jegyző magánterületen csak a fák, közhasználatú területen a szélesebb kört felölelő fás szárú növények tekintetében környezetvédelmi államigazgatási hatáskörében dönt a kivágási engedély kiadásáról, melynek keretében előírja azok szükség szerinti pótlását.

Az új helyi rendelet megalkotása lehetőséget biztosít arra is, hogy az Ör. több éves alkalmazása során szerzett napi tapasztalatok alapján több olyan pontosítást, kiegészítést építsünk be a szövegbe, ami hatósági és ügyfél oldalról egyaránt segíti a rendelet alkalmazását.

Fontos megemlíteni, hogy a rendelet tervezetének előkészítése során – felhasználva az Ör. „bevált” elemeit – több esetben inkább a szigorítás felé igyekeztünk elmozdulni a fakivágás feltételeinek és a fapótlás előírásának tekintetében, figyelembe véve a XII. kerület különleges természeti adottságait, az itteni zöldfelületek kiemelt jelentőségét és védelmét.

Az előterjesztés mellékletét képező rendelet-tervezet az Ör. esetében szándékunk szerint strukturáltabban határozza meg a fás szárú növények kivágásának és pótlásának részletes szabályait, külön kitérve az engedéllyel és engedély nélkül végzett fakivágásokra, továbbá külön fejezetekben kezeli a magánterületi fákra és a közhasználatú területeken lévő fás szárú növényekre vonatkozó szabályokat. Emellett a rendelettervezet a szabályozás tartalmára vonatkozó legfontosabb alapelveket is rögzíti.

A rendelettervezet kiemelten az alábbi területekre vonatkozóan határoz meg előírásokat:

- A Tzir. a közhasználatú terület fogalmát használja a korábbi „közterület” fogalommal szemben, ezáltal tágabban is definiál. A Tzir. a közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágása és pótlása tekintetében meghatározza az alapvető szabályokat. A rendelet tervezete külön fejezetekben kezeli a magán- és közhasználatú területi ingatlanokra vonatkozó szabályokat, utóbbiak tekintetében ugyanakkor kizárólag kiegészítő szabályokat tartalmaz, amelyek által igyekszik jogalkalmazási szempontból is átláthatóbbá tenni a szabályokat.
- Az Ör.-ben foglalt szabályozásokhoz képest új elemként jelenik meg az általános rendelkezések között a madarak költési időszakában végzett fakivágások alapvető tilalma. A költési időszakban végzett, különösen nagyobb mennyiségű fára kiterjedő fakivágások a védett és fokozottan védett

madár- és egyéb állatfajok tömeges elhullását, sérülését okozhatják. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 43. § (1) bekezdése szerint tilos a védett állatfajok egyedeinek zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása. Ezt figyelembe véve, a rendelet alapján a fakivágásokat kizárólag a költési időszakon kívül lehet elvégezni, kivéve az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető fás szárú növényeket érintő eseteket. A rendelet egyúttal definiálja a költési időszak fogalmát.

- A fák kivágásának engedélyezése körében az Ör.-hez képest az új rendelet az alábbi eltérő szabályokat határozza meg:
 - Az új rendelet bevonja a kizárólag engedéllyel végezhető fakivágások körébe az 5 cm-nél nagyobb törzsmérőjű örökzöld fákat;
 - A tervezet szerint a fakivágási engedély a speciális funkciójú épületek, létesítmények működésének biztosítása érdekében, valamint magánút jogszerű létesítése céljából is kiadható;
 - A fakivágási engedély a véglegessé válásától számított egy évig, vagy az építési tevékenység befejezéséig jogosít a kivágásra;
 - A megtartandó fák fokozottabb megóvása érdekében az új rendelet a megtartandó fák közvetlen környezetében korlátozással él a 30 cm-nél mélyebb földmunkák (tereprendezés, burkolat kialakítás) és raktározás, tárolás tekintetében;
 - Az Ör. fakivágásokkal kapcsolatos, közzétételi kötelezettségre vonatkozó része úgy módosul, hogy a jegyző a fakivágási engedély ügyében hozott véglegessé vált vagy azonnal végrehajthatóvá nyilvánított döntést, valamint az Önkormányzat vagy költségvetési szerve, vagy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság által kezdeményezett fakivágást haladéktalanul, a fakivágás tudomásulvételét 15 napon belül az Önkormányzat honlapján közzéteszi, változatlan adattartalommal.
- A Ör.-hez képest az új rendelet magasabb mértékű fapótlási követelményt határoz meg, melynek célja, hogy az ingatlantulajdonosok törekedjenek a fás szárú növények kivágásának elkerülésére. A fapótlás alapvető előírásai az alábbiak:
 - Alapszabály, hogy kompenzációs intézkedésként a fakivágással érintett ingatlanon kell gondoskodni a pótlásról. A pótlás mértéke a kivágandó fa vagy fák törzsmérőjének 200%-a, engedély alapján végzett fakivágás esetében ennek fele;
 - Megtartandó fa, vagy fasor egyedeinek engedély nélküli kivágása esetén – azok értékére tekintettel – a pótlás mértéke továbbra is az engedély nélkül kivágott fa tölmérőjének 300%-a;
 - A fapótlást elsősorban telepítés útján kell végrehajtani. Amennyiben a fapótlás (vagy annak egy része) a terület adottságai (mérete, domborzati viszonyai stb.) miatt az adott telken belül nem teljesíthető, valamint magánút területén kivágott fa esetében a kompenzáció fapótlási díj megfizetésében írható elő;
 - A Tzir. rendelkezéseivel összhangban új szabályként kerül bevezetésre az, hogy a magánút területén kivágott fa ültetéssel nem pótolható;
 - A pótlás mértékének meghatározásakor az érintett ingatlanon meglévő faállomány egyedeiből szakmai szempontok alapján kiválasztott 5-10 cm közötti törzsmérőjű fák figyelembe vehetők.

A fapótlási díjként előírt kompenzációt az Önkormányzat Környezetvédelmi Alapjába kell befizetni. Az alapot a közterületi zöldfelületek fejlesztésére és rekonstrukciójára, faültetésre és -fenntartására, valamint egyéb környezetvédelmi feladatok ellátására kell felhasználni.

- A közhasználatú területekre vonatkozóan a rendelettervezet a Tzir. szabályaihoz képest az alábbi kiegészítő szabályokat tartalmazza:
 - A jegyző által kiadott véglegessé vált engedély birtokában – a Tzir.-ben meghatározott eseteken kívül – gépkocsi behajtó létesítése és építési tevékenység esetén lehet fás szárú növényt kivágni;
 - A fakivágási engedély érvényességi ideje a véglegessé válásától számított egy év.
 - A fakivágással érintett területre a költségi időszakra tekintettel kiállított tulajdonosi hozzájárulást kell benyújtani;
 - A közzétételi kötelezettség a közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágásának tekintetében is bővül;
 - A fás szárú növények pótlására vonatkozóan a Tzir.-ben nem meghatározott szabályokat a rendelettervezet az Ör. alapvető szabályait megtartva, ugyanakkor a rendelettervezetnek a magánterületeket érintő előírásaihoz hasonlóan állapítja meg.

A rendelet-tervezet 1. mellékletét képező, megtartandó fákat és fasorokat ábrázoló térkép-kivonat jelenleg felülvizsgálat alatt áll, és a rendeletalkotásra vonatkozó előterjesztés már az aktualizált térképváltozatot fogja tartalmazni.

Az Ör. mellékleteiben szereplő formanyomtatványok helyett a rendelet normaszövege határozza meg a fakivágással kapcsolatos kérelmek és bejelentések tartalmi elemeit azzal együtt, hogy a megfelelő formanyomtatványok továbbra is elérhetők lesznek az önkormányzati honlapon.

A Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 39/2018. (IX. 26.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: SzMSz.) 24. § (5) bekezdésében foglaltak szerint a rendelettervezetek a jogalkotásról szóló törvény szerinti előzetes hatásvizsgálat elkészítését követően terjeszthetők a Képviselő-testület elé. Erre figyelemmel az alábbiakról tájékoztatom a Képviselő-testületet:

A rendelet várható hatásait vizsgálva megállapítható, hogy annak megalkotása elsősorban a XII. kerület Hegyvidék kedvező környezeti állapotának megőrzését, az őshonos fás szárú növények védelmét segíti elő. Amennyiben nem fogalmazzuk meg helyi rendeletben a fakivágásra és fapótlásra vonatkozó pontos szabályrendszert, úgy a kerületi fás szárú növények számának csökkenése, a zöldfelületek minőségének romlása következhet be. A rendelet várható hatásai közé tartozik az, hogy a fás szárú növények kisebb számban kerülnek kivágásra a nagymértékű fapótlási követelmény előírása, mely arra készteti az ingatlan tulajdonosokat, hogy törekedjenek a fás szárú növények kivágásának elkerülésére. A rendelet társadalmi hatása kedvező.

A rendelet alkalmazása során kis mértékben számíthatunk az adminisztrációs terhek növekedésére, azonban alkalmazásához többlet személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi erőforrás nem szükséges.

Felhívom a tisztelt Képviselő-testület figyelmét, hogy – amint erre az októberi testületi ülésen utaltam – a decemberi ülésre előkészített rendelettervezet szövegét még nem küldte meg az önkormányzat meg a Kvt. 48. § (3) bekezdése szerinti szakmai véleményezésre a területileg illetékes környezetvédelmi igazgatási szervnek, valamint tájékoztatásul a környező településeknek. Erre a képviselői észrevételek, javaslatok figyelembevételével, az egységes testületi álláspont és végleges szövegváltozat kialakítását követően kerül sor.

Tisztelt Képviselő-testület!

Az előterjesztést előzetesen véleményezésre megküldtem a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságnak, valamint a Jogi és Ügyrendi Bizottságnak. A Bizottságok álláspontjáról a Képviselő-testületet a testületi ülésen tájékoztatom.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az alábbi határozati javaslatot fogadja el.

Határozati javaslat:

A Képviselő-testület

- a) egyetért az előterjesztés 1. melléklete szerinti rendelettervezet szakmai tartalmával, szabályozási irányjaival,
- b) felkéri a jegyzőt, hogy az előterjesztés 1. melléklete szerinti rendelettervezetet – szükség szerint a Képviselő-testület többsége által támogatott módosításokkal – a jogalkotásról szóló törvény, valamint a jogszabályszerkesztésről szóló miniszteri rendelet követelményeire tekintettel véglegesítse,
- c) felkéri a polgármestert, hogy a véglegesített rendelettervezetet véleményezésre küldje meg a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. § (3) bekezdése szerint hatáskörrel rendelkező hatóságnak, valamint tájékoztatásul a szomszédos önkormányzatoknak,
- d) felkéri a polgármestert, hogy nyújtson be a rendelet elfogadására irányuló előterjesztést legkésőbb a Képviselő-testület márciusi ülésére.

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2025. december 5.

dr. Bitskey Botond s. k.
jegyző

Láttam:

Kovács Gergely s. k.
polgármester

Melléklet:

1. melléklet: rendelettervezet
2. melléklet: a jelenlegi formanyomtatványok, tájékoztató jelleggel